

יום חמישי 23 אפריל 2020
 כ"ט/ניסן/תש"פ
 סימוכין: 211171120

סקירת המלצות של גופים שונים וסקירת מאמרים בנושא: מתן תוספי תזונה המכילים ויטמינים, מינרלים או נוגדי חימצון לחולי סוכרת בתקופת הקורונה

האיגוד הדיאטטי הבריטי:

מעודכן ל- 20.4.2020. מפנה את חולי הסוכרת לאיגוד הסוכרת הבריטי, לשאלות ותשובות. אין התייחסות ספציפית למתן תוספי תזונה כלשהם:

<https://www.bda.uk.com/resource/covid-19-corona-virus-advice-for-the-general-public.html>

איגוד הסוכרת הבריטי

מידע בנושאים רבים הקשורים למחלה, אך אין התייחסות ספציפית למתן תוספי ויטמינים, מינרלים ותוספים אחרים:

https://www.diabetes.org.uk/about_us/news/coronavirus

האיגוד הדיאטטי האמריקאי:

תומך בחשיבות הגישה לשירותי טיפול תזונתי רפואי לכל האזרחים ובמאמצים לאבטחת הנגשת מזון, אך אין התייחסות לתוספים.

<https://www.eatrightpro.org/coronavirus-resources>

האיגוד האמריקאי לסוכרת:

אין התייחסות למתן תוספים:

<https://www.diabetes.org/coronavirus-covid-19>

איגוד המטפלים בסוכרת והמחנכים לסוכרת בארצות הברית:

אין התייחסות או המלצה לתוספים.

<https://www.diabeteseducator.org/practice/practice-tools/app-resources/covid-19-information>

רשויות הבריאות הפדרליות בארצות הברית, המרכז הלאומי לרפואה משלימה ואינטגרטיבית (NCCIH):

בדפי המידע בנושא סוכרת ותוספי תזונה קיימות סקירות לגבי יעילות של תוספים שונים, אך **לא מדובר בחולי קורונה** אלא בחולי סוכרת באופן כללי: מדובר בעדויות חלשות בלבד המעידות על האפשרות של תועלת של תוספי כרום וחומצה אלפא ליפואית, אך למרבית התוספים אין כלל עדויות המעידות על תועלת כלשהיא. כלומר- גם העדויות הקיימות הן חלשות.

<https://www.nccih.nih.gov/health/diabetes-and-dietary-supplements>

הפדרציה הבינלאומית לסוכרת:

בדף ההסבר וההדרכה בנושא סוכרת וקורונה אין כלל התייחסות למתן תוספים כלשהם.

<https://www.idf.org/our-network/regions-members/europe/europe-news/196-information-on-corona-virus-disease-2019-covid-19-outbreak-and-guidance-for-people-with-diabetes.html>

בדף הנחיות קליניות לטיפול בחולי סוכרת בתקופת הפנדמיה בקורונה של הקולג' המלכותי לרפואה, האיגוד הבריטי של רופאי הסוכרת הקליניים ושירותי הבריאות הלאומיים בבריטניה (NHS):

יש הנחיות מבוססות עובדות לאופן הטיפול, אך ללא התייחסות כלל לתוספים.

<https://www.england.nhs.uk/coronavirus/wp-content/uploads/sites/52/2020/03/speciality-guide-diabetes-19-march-v2-updated.pdf>

המרכז לרפואה מבוססת עובדות (EBM) של אוניברסיטת אוקספורד:

בדף המידע שלו מעודכן לאפריל 2020 בנושא סוכרת וקורונה מצטט מאמר סקירה, אך **מצביע על כך שלא מדובר בסקירה שיטתית אלא בסקירה תיאורית בלבד**. בסקירה מצוטט נושא המחסורים התזונתיים, ראו את הפיסקה הבאה.

Managing diabetes during the COVID-19 pandemic. The Centre for Evidence-Based Medicine: <https://www.cebm.net/covid-19/managing-diabetes-during-the-covid-19-pandemic>

מאמר הסקירה המצוטט בקישור הנ"ל: מאמר מאפריל 2020 בנושא השיקולים הקליניים שיש להביא בחשבון באנשים הסובלים מסוכרת בתקופות של אפידמית הקורונה: "יש לשים לב לתזונה ולצריכה נאותה של חלבון. יש צורך לטפל בכל חוסר במינרלים או בוויטמינים". כמו כן תחת הכותרת של "טיפולים אשר

טרם הוכחה יעילותם והמלצות לכיוונים אפשריים" מופיעה האפשרות של תפקידו של וויטמין C במניעת דלקת ריאות והצורך להמשיך לחקור השפעה זו, אם קיימת.

Gupta R, Ghosh A, Singh AK, Misra A. Clinical considerations for patients with diabetes in times of COVID-19 epidemic. *Diabetes Metab Syndr.* 2020 May - Jun;14(3):211-212.

האיגוד האירופי לאנדוקרינולוגיה- קורונה ומחלות אנדוקריניות, נייר עמדה מאפריל 2020:

המלצה לגבי מתן תוסף של ויטמין די במיוחד באיזורים בהם יש שכיחות גבוהה מתועדת של היפויטימינודיס D ועקב חשיפה מופחת לשמש. המלצה זו מופיעה בפיסקה העוסקת במצבים שונים של תת תזונה על סוגיה.

Puig-Domingo M, Marazuela M, Giustina A. COVID-19 and endocrine diseases. A statement from the European Society of Endocrinology. *Endocrine.* 2020;68(1):2–5. doi:10.1007/s12020-020-02294-5

איגוד הסוכרת האוסטרלי:

מדגיש את החשיבות של תזונה בריאה בשילוב פעילות גופנית, אך לא מציין המלצות לנטילת תוספי תזונה כלשהם.

<https://www.diabetesaustralia.com.au/be-healthy>

הרשות הלאומית לסוכרת באוסטרליה (NDSS):

קיימים מדריכים לתזונה בריאה לחולי סוכרת, בין היתר גם לחולי סוכרת קשישים. **המדריכים הם כלליים ואינם מתייחסים לקורונה.** אין התייחסות למתן תוספי תזונה, למעט הצורך בויטמין D בחלק מהקשישים:

<https://www.ndss.com.au/wp-content/uploads/resources/booklet-healthy-eating-guide-for-people-over-65.pdf>

מאמרים נוספים:

מאמר בנושא התערבות תזונתית בחולי קורונה באיטליה. במדינה זו חולים רבים במחלה הגיעו למצב קשה, כותבי המאמר ממליצים על התערבות תזונתית בשלבים המוקדמים של גילוי המחלה, בין אם באמצעות הזנה פרנטרלית או בהזנה אנטרלית, לפי מצבו של החולה. המאמר אינו מזכיר כלל חולי סוכרת; כמו כן מציין במאמר כי הגישה הישירה של מתן תוספים היא בוויכוח. לאור המצב הקריטי באיטליה המחברים ממליצים על מתן תוספים, גם אם מדובר בגישה שהיא אינה מדויקת ואינה מתבססת על הערכה תזונתית יחידנית. חשוב לזכור שוב שהמאמר אינו מזכיר כלל חולי סוכרת.

Caccialanza R, Laviano A, Lobascio F, Montagna E et al, Early nutritional supplementation in non-critically ill patients hospitalized for the 2019 novel coronavirus disease (COVID-19): Rationale and feasibility of a shared pragmatic protocol. Nutrition. 2020 Apr 3;110835. doi :j.nut.2020.110835. [Epub ahead of print] PubMed PMID: 32280058/10.1016

מאמר בתהליכי פירסום בנושא התערבות בחולי כלייה, חלקם חולי סוכרת, המצביע על האפשרות שאולי מתן נוגדי חימצון שונים או מלטונין יכול לסייע בשיפור מדדים שונים- מדובר במחקרים בודדים בלבד על מספר קטן של נבדקים.

Kalantar-Zadeh K, Moore LW. Impact of Nutrition and Diet on COVID-19 Infection .and Implications for Kidney Health and Kidney Disease Management. J Ren Nutr .Apr 1. pii: S1051-2276(20)30083-2 2020